

3. Радіонова Л. О., Стадник Г. В. Модель управління малим містом України: виклики сучасності. [Електронний ресурс] / Г. В. Стадник, Л. О. Радіонова // Інфраструктура ринку. 2019. № 28. С. 23-29. URL: <http://www.market-infr.od.ua/28-2019> (дата звернення: 10. 01. 2021).

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

В. В. КОНЕНКО, канд. екон. наук, ст. викладач

Є. І. КОМІСОВА

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Економічний розвиток регіонів є основою для забезпечення всіх напрямків його життєдіяльності. В рамках розвитку економіки забезпечується зайнятість населення, формуються надходження в бюджетну систему, здійснюється містобудівна діяльність, задовольняються потреби суспільства в різноманітних товарах, роботах і послугах. Економіка є базою для сталого функціонування установ соціальної сфери і створення сприятливого міського середовища. Без успішного економічного розвитку неможливо домогтися поліпшення якості життя населення.

До числа ключових проблем, що ускладнюють стійкий і ефективний розвиток економіки регіонів України, відносяться зростання витрат на здійснення фінансово-господарської діяльності та несприятливе підприємницьке середовище. Негативний вплив на розвиток економіки міст також надають: погіршення зовнішніх умов розвитку міста в порівнянні з докризовим періодом, застаріла виробничо-технологічна база економіки, дефіцит трудових ресурсів, невисока конкурентоспроможність продукції, що випускається.

Головними негативними наслідками даних проблем може стати уповільнення темпів економічного зростання і зниження рівня інвестиційної

активності. Це не дозволить повною мірою забезпечити вирішення поставлених перед містами та селами задач. Домогтися високих темпів зростання економіки за рахунок використання лише традиційних чинників розвитку – територіальних, трудових і фінансово-інвестиційних – представляється малоімовірним. Для економіки характерне фактичне вичерпання ресурсів або їх гранично висока вартість.

Зростання витрат і адміністративні обмеження істотно зменшують ступінь економічної мотивації підприємництва інвестувати в розвиток бізнесу. Активізувати процес залучення інвестицій в економіку регіонів можливо лише за умови реалізації принципів економічної свободи і поліпшення ділового клімату, що сприятиме розвитку підприємницької діяльності і зростання економіки.

Усунення негативного впливу вищевказаних проблем і забезпечення сталого та ефективного розвитку економіки регіонів з урахуванням діючих документів стратегічного планування потребує реалізації довгострокової економічної політики, яка повинна сприяти поліпшенню умов ведення підприємницької діяльності та забезпечити перехід до економіки, заснованої на використанні в якості основних ресурсів інформації та інновацій.

Харківський регіон має хороші стартові умови для того, щоб стати лідером формування потужного сектора економіки, який зможе вивести країну на передові рубежі розвитку. Харків є вагомим науково-технологічним центром України і займає провідні позиції за сумою витрат на технологічні інновації та кількістю створених передових технологій.

Становлення і розвиток малого бізнесу залежать від безлічі політичних і соціально-економічних умов. З досвіду інших країн відомо, як впливає загальний стан і рівень розвитку економіки країни на розвиток бізнесу. Швидке зростання підприємств обумовлюється появою нових технологій, обладнання, наукових розробок, зростанням ролі сфер и послуг в суспільстві. Цьому ж сприяла і індивідуалізація споживання.

Максимальний соціально-економічний ефект підприємницької діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва досягається при дотриманні принципу забезпечення сталого розвитку мегаполіса.

Існуюча система державного регулювання підприємництва в Харківському регіоні є цілком логічною і обґрунтованою, проте існує ряд проблем, які потребують урегулювання.

Всі проблеми для свого вирішення вимагають участі органів державної влади, що полягає в удосконаленні існуючих законодавчих актів, а також в розробці нових нормативних і правових документів.

Харківський регіон займає одне з лідируючих місць в Україні за показникам діяльності малих підприємств. Більшість малих підприємств (включаючи мікропідприємства) функціонує в торгівлі і в сфері операцій з нерухомістю. Дещо менше малих підприємств працює в сферах обробних виробництв і будівництві.

В умовах складної сучасної ситуації в економіці нашої країни в цілому навіть в сфері торгівлі (найбільш прибутковою галузі підприємницької діяльності) склалася складна ситуація. У такій ситуації спостерігається збільшення споживчого попиту на товари вітчизняного виробництва. У зв'язку з чим зростає роль ярмаркової торгівлі та торгівлі на ринках. Саме відсутність доступу до кінцевого покупця перешкоджає розвитку господарств і погіршує становище з продовольчою безпекою країни. Це тягне за собою збільшення залежності України від імпортних поставок.

Тому хотілося б зупинитися на проблемах розвитку даних форматів підприємництва більш докладно. Поліпшення територіальної доступності ринків дасть збільшення кількості покупок для населення і зростання прибутку для виробника. Місто отримає зниження цінового рівня на ринках. Досить очевидною проблемою залишається питання на регіональній рівнях в гнучкій системі формування орендної плати за торгові площі на ринках.

Є ще безліч факторів, що негативно впливають на розвиток ринкового середовища, які в першу чергу пов'язані з чинним законодавством.

Розвиток підприємницької активності багато в чому визначається макроекономічною ситуацією в країні, а також послідовністю і ефективністю діяльності органів державної влади в боротьбі з корупцією.

До позитивних тенденцій впливу зовнішнього середовища слід віднести глобалізацію, зниження бар'єрів для виходу на нові ринки. Загрози пов'язані з рецесією в економіці, зниженням платоспроможного попиту, скороченням пропозиції і подорожчанням фінансових і інвестиційних ресурсів.

До числа конкурентних переваг Харківського регіону, які слід враховувати при визначенні пріоритетних напрямків його розвитку, відносяться:

– висока концентрація наукових установ, що виконують фундаментальні та прикладні дослідження і розробки, та забезпечують активізацію інноваційних процесів; вигідне геополітичне положення на перетині міжнародних транспортних коридорів, наявність всіх видів зовнішнього та міського транспорту; вищі, ніж в середньому по Україні, темпи економічного зростання, багатогалузева структура економіки, основу якої складають високотехнологічні виробництва і сектор послуг, видатна історико-культурна спадщина і світова популярність міст; наявність розвиненої соціальної сфери, представленої великим числом установ охорони, освіти, культури, соціального забезпечення, фізичної культури і спорту; високий рівень життя більшої частини населення, суттєві масштаби споживчого попиту, розвинена система роздрібної торгівлі, що відповідає світовим стандартам.

Ефективне використання перерахованих вище конкурентних переваг утруднене наявністю ряду внутрішніх проблем. Дані проблеми враховуються при формуванні перспективних напрямків розвитку як певні обмеження розвитку Харківського регіону.

З огляду на пріоритети інноваційного розвитку Харківського регіону необхідно включити потенціал бізнесу в створенні і розширенні інноваційної економіки. Пріоритетним є розвиток підприємництва в сферах радіології та інформаційних технологій. Важливо розвивати інфраструктуру ризикового

фінансування підприємництва в науково-технічній галузі та здійснювати підтримку діючих інноваційних компаній-емітентів, які є суб'єктами малого бізнесу, шляхом відшкодування витрат, які пов'язані з допуском цінних паперів до торгів на біржі в процесі їх розміщення та обігу.

У секторі малих підприємств, особливо інноваційних, зосереджені великі резерви розвитку експортної діяльності. В умовах уповільнення економічного зростання, ведення експортної діяльності стає стратегічною альтернативою подальший розвиток бізнесу. Необхідно здійснювати підтримку експортної діяльності підприємств. Для цього потрібно компенсувати витрати на різні цілі, включаючи відшкодування відсотків по кредитах, субсидії на виконання обов'язкових вимог законодавства країни-імпортера по сертифікації, реєстрації, на розробку фірмового найменування, товарного знаку, створення промислового зразка. Реалізація вищезазначених основних пріоритетних напрямків і заходів дозволить домогтися позитивних результатів.

Для ефективної діяльності бізнесу необхідним є забезпечення оптимального поєднання інтересів держави, споживачів та підприємців. Тобто є необхідність ввести ефективну нормативно-правову базу, яка стимулювала б сприятливий розвиток бізнесу.

СТИМУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ У КОНТЕКСТІ СТВОРЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ ЦЕНТРІВ

О. В. ДИМЧЕНКО, д-р екон. наук, проф.

К. В. ШКУРУПІЙ, бакалавр

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Підприємництво відіграє значну роль у забезпеченні зайнятості та самозайнятості населення. В Україні розвиток малого підприємництва має